

BÁNYÁSZ

A M. R. MUZEUM
KÖNYVTÁRÁBÓL

A Salgótarjáni Szénmedence Bánya- és Kohómunkásai Gazd. Szakegyesületének Hivatalos Közlönye.

Felelős szerkesztő:
CSÓKA VENDEL.
Kiadó: **FAJD PÁL.**
Telefon szám: 46.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Salgótarján, Vasút-utca 4. szám.
Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Előfizetési ár 1/4 évre 80 fill. (10.000 K)
Egyes szám ára 16 fillér. (2000 K.)

MEGHIVÓ

A Salgótarjáni Szénmedence Bánya- és Kohómunkások Gazdasági Szakegyesületének
1927. évi február hó 20-án, délelőtt
10 órakor tartandó

II. évi rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az egyesület elmúlt évi jelentése.
2. A zárszámadás felülvizsgálása és az új költségvetés megejtése.
3. A gazdasági helyzet megbeszélése.
4. A vezetőség és felügyelő bizottság felmentése.
5. A vezetőség és felügyelő bizottság megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Az alapszabályaink 9. §-ának értelmében minden helycsoportnak jogában áll 25 tag után 1 küldöttet, 50 tag után 2 és minden további 50 tag után egy-egy küldöttet a közgyűlésre küldeni.

A fentiek értelmében felhívjuk a helycsoportok vezetőseit, hogy szíveskedjenek megválasztani küldötteiket és azokat az egyesület titkárságánál legkésőbb február hó 15-ig bejelenteni.

Salgótarján, 1927. január 25-én.

Jó szerencsét!

Fajd Pál, s. k.
elnök.

Csóka Vendel, s. k.
titkár.

Általános helyzet a bányatelepeken.

Amitől mindenki félt, ami állandó réme volt a bányászoknak, a szanálás kérdése, aktuális lett.

Az utóbbi években minden évben beköszöntött nyomorúságával a bányász konyhájára és ott rendszerint nagy rombolást vitt végbe. Különösen sújtotta állandóan ez a kérdés a salgótarjáni kerületet. Ugyanis a salgótarjáni szénmedence, a kapzsi békeszerződés értelmében, a határra került és ez által el lett vágva piacaitól.

Ugyanis Salgótarján az ő termelését a béke éveiben felfelé, a ruttkai vonalon értékesítette úgy, hogy lefelé termelésének csak egy nagyon csekély részét szállította. Most azután a kapzsi határmegállapítások következtében és ugyancsak a cseh és a lengyel bányák által elért helytelen vám díjmegállapítások miatt azután elesett Salgótarján az eddigi piacaitól és ez-

által termelését nem hogy fokozni tudná, de még az eddigi termelését sem tudja értékesíteni.

Ez a helyzet a legérzékenyebben természetesen a bányamunkást sújtja, mert minden tél után ki van téve annak a veszedelemnek, hogy elbocsájtják és kenyértelenné válik. De nem kevésbé jelent veszedelem azok részére sem, akik abban a szerencsében részesülnek, hogy továbbra is az üzemnél maradnak, mert azok heti 3—4 napot dolgoznak és ennyi idő alatt nem tudnak annyit keresni, hogy abból tisztességesen meg tudjanak élni. Ez okozza azután azt, hogy a bányamunkások nem tudnak kikerülni adóságaikból.

Ezek miatt a bányamunkások között óriási az elkeseredés. Fokozza ezt az elkeseredést még az is, hogy ilyenkor az üzemeknél elsősorban azokat bocsájtják el, akik munkástársaik érdekében szót emelnek. Az üzemeknél teszik ezt azért, hogy minél kevesebben legyenek azok, akik szót mernek emelni társaik érdekében. Az üzemeknek ez az elbírálása helytelen, mert azok a munkások, akik társaik érdekében járnak el, azokat az üzemvezetőségeknek nem szabad ellenséges szemmel nézni, mert azok a munkások mellett, hogy saját és munkástársaik érdekeiért szót emelnek, az üzem érdekeit is szolgálják. Minden sérelem, amely orvosolatlanul marad, az üzem nyugodt folytonosságát veszélyezteti. Ezt tudják az üzemeknél is, azonban az a helytelen felfogás lett urrá, hogy mindenki csak a maga ügyében járjon el. Pedig már számtalanszor beigazolást nyert, hogy az üzem nyugodt menete csak úgy van biztosítva, ha a munkásság megbízottai, bizalmiférfiai járnak el a többi munkástársaik érdekében.

Ezt elismerték a háború alatt a legfelsőbb katonai vezetők is, pedig azokat igazán nem lehet azzal vádolni, hogy a munkásság érdekeit főlé helyezték volna annak, hogy az üzemek folytonosságát biztosítsák. Azonban akkor egy szempont volt irányadó, minél több szenet termelni az adott viszonyok között. Ezt azután megkísérelték mindenféle formában, amíg végre rájöttek az egyetlen helyes utra, amely azután be is vált.

Amikor a szénkonjunktúra hanyatlani kezdett, a vállalatok úgy gondolták, hogy most alkalmuk van a mun-

kásság ezen bizalmiférfiaival szemben eljárni. Fájt a vállalatoknak, hogy ez a rendszer, bizonyos tekintetben, bizonyos engedményekkel járt és ezért az első alkalommal ezeket bocsájtotta el. Ez természetesen lassan-lassan odafejlődött, hogy nem vállalkoztak a munkások bizalmi tisztségekre, ennél fogva a munkásság teljesen ki volt szolgáltatva a vállalatok önkényének. A vállalatok azután ezt a helyzetet ki is használták, hozzájárult a szénkonjunktúra folytonos romlása, ami azután a munkásság végső elkeseredését váltotta ki.

A mi egyesületünknek a megszületése is ilyen körülmények között történt, ezek voltak a rugók. Egyesületünk már megalakulásakor röktön eljárat az ilyen kérdésekben és nagyrészt eredménnyel. Ugyancsak eljárat a szén elhelyezése ügyében is és tényleg sikerült eredményeket elérni. Most újra fel kell hívni az illetékes köröket, gondoskodjanak a magyar szénnek piacot teremteni, mert ez a helyzet veszedelemet rejt magában. — Az éhes gyomor rossz tanácsadó és minden bajnak a kútforrása.

A salgótarjáni bányamunkásokra különös gondot kell fordítani, mert ezek annyi megpróbáltatáson mentek keresztül, hogy további türelmipróbákra nem alkalmasak. Most már itt a cselekvés ideje, tenni kell, még pedig sürgősen.

Legelsősorban az államvasutaknak kell a salgótarjáni szenet úgy a felhasználás, mint a szállításhoz figyelembe venni. Ugyancsak a mezőgazdaságban kell helyet teremteni ennek a szénnek, ehhez szükséges azonban, hogy a salgótarjáni szénnek bizonyos kedvezményeket biztosítsanak.

Mi a magunk részéről elismerjük azt, hogy minden évben tél után megismétlődik a szénválság és ez rendszerint a munkáslétszám redukciójával jár. Ez meg volt a béke éveiben is, azonban nem olyan mértékben, mint ez az utóbbi években történt.

A béke éveiben tavasszal a bányamunkásságnak az a rétege, amelyik a nyári időszakban a mezőgazdaságban szokott elhelyezkedni, önként távoztak a bányáktól és a törzsbányászokra csak azután került a sor az elbocsájtásoknál. Az utóbbi években ezután az üzemvezetők nem a régi forma szerint, hanem megfordítva, tekintet nélkül arra, hogy az illető törzsbányász, vagy idénybányász, az elbocsájtásokat arc szerint

intézik. Felhívjuk a bányavezetőségeket, hogy az elbocsátásoknál azt vegyék elsősorban figyelembe, hogy az illető törzsbányász-e, vagy idénybányász és az elbocsátás elsősorban csak idénybányászokat érhesen.

A munkásság között ennek az eszmének szintén vannak ellenzői, különösen a salgótarjáni szénmedencében, mert ezen a vidéken nagy számmal dolgoznak bányamunkások, akik a környező falvakban laknak. Ezen bányamunkások között vannak, akik törzsbányamunkások, viszont vannak, akik csak idénymunkások, azonban ha alkalmuk van állandóan a bányánál dolgozni, ott maradnak. Ezáltal azután a törzsbányászok kimaradnak a munkából. — Hogy a munkásság ezt megértse, kell hogy egymás között állandó megbeszélés tárgyát képezze és értesse meg egymással a helyzetet.

Tény az, hogy ezt nehéz megértetni azokkal az emberekkel, akiket ez érint, azonban mégis belátással kell lenni azok iránt, akik a bányamunkán kívül más munkához nem értenek. Nem lehet célja senkinek, még a mezőgazdasági munkásnak sem, hogy a szak tudás nélküli napszámosok számát növeljük. Már pedig a törzsbányásznak a mezőgazdaságban való elhelyezkedése azt jelentené, mert ő csak a bányában szakember.

Ezt most már annál könnyebb megértetni a munkásokkal, mert a múlttal szemben most egy előnyös változás történt. Ugyanis a múltban, ha az az idénybányász a bányánál tavasszal megkapta az elbocsátását, ez azt jelentette egyúttal, hogy azokat a jogokat, amit a társaságnál addig szerzett, elvesztette. Azonban most, a társaságok országosításával megteremtődött az idejét, illetve jogait.

Ez volt az oka részben, hogy sok nem törzsbányamunkás, akik a háború alatt kénytelenek voltak a bányánál maradni, a háború után nem mentek vissza a mezőgazdaságba, mert sajnálták elveszíteni a már megszerzett jogukat. Mindezen kérdések részben rendeződtek, tehát most mindenkinek oda kell törekedni, hogy ezek a feltoronyosult bajok simán és nagy rázkódás nélkül levezetődjenek.

A kormányoknak oda kell törekedni, de sürgősen, hogy szénünknek megteremtse a piacot és a szállításoknál oly engedményeket kell tenni, hogy a magyar szén meg tudja állni a versenyt. Külföldi szén csak oly mennyiségben szabadon behozni, ami a rosszabb minőségű magyar szén feljavitásához szükséges.

A vállalatoknak igyekezni kell a takarékos gazdálkodásra, ami azonban nem a munkabérek lenyomásában, hanem a részvényosztalékok lenyomásában jusson kifejezésre, annál is inkább, mert a bérével lejjebb nem mehet, ha azt akarják, hogy továbbra is szén tudjon termelni.

Sürgős intézkedést várunk.

Megkezdődött a rémes szanálás.

Allig pár hónapja annak, hogy a fájdalmas munkanélküliségből és szanálásból egy kissé kivergődtek szaktársaink, nem olyan régen számoltunk be, hogy az elmúlt év szomorú gazdasági helyzete a salgótarjáni kerületben olyan nyomorba döntötte a munkásokat, hogy a nyomor hatása alatt gyalogszerrel Budapest felé indultak munkakövetelés céljából. Ezen megmozdulással kapcsolatosan némiképen megjavultak a munkaviszonyok, de hátramaradt a közel 8 milliárd korona tartozása a munkástársainknak, amelynek egy igen kis hányadát a megjavult munkaviszonyok alatt tudták csak letörleszteni, míg a legtöbb munkástársunk, ma is tele adóssággal áll a szanálás küszöbén kétségbeesve, nemhogy adósságait tudná továbbra is törleszteni, hanem mindinkább szaporítani kénytelen, mert hiszen a 3-4 műszakos keresetből a mindennapi szükségletét sem tudja beszerezni.

Az egyesületünk központi vezetősége február 23-án folytatott tanácskozásán megállapította, hogy a kerületben már majdnem minden üzem kivétel nélkül szüneteket tartott, de főképpen a kazári üzem, ahol az elmúlt héten csak 3 napot dolgoztak. A központi vezetőség elhatározta, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel oda fog törekedni, hogy a munkásságot a szanálástól minél hathatósabban megvédje. De elhatározta azt is, hogy sürgősen a kormányhoz fordul segítségért, hogy ezáltal megvédje ami megvédhető. Ezzel egyidejűleg felhívással fordul

a terület munkásaihoz, hogy minden egyes magát és családját szerető munkástársunk kísérje figyelemmel a közelgő eseményeket és ne legyen közömbös saját érdekeivel szemben, mert a közelgő veszedelmet csak úgy lehet elhárítani, hogy ha a munkásság félreteszi jobb időre a nemtörődomséget és azt a fáradságot, amelyben eddig él. Ugyancsak arra kéri a központi vezetőség az összes munkástársainkat, hogy tegyék félre a politikai surlódásokat is, mert félő, hogy a politikai surlódások és vitatkozások közepette ezreim maradnak kenyér nélkül a munkástársainknak.

De nem mulasztjuk el, hogy-e helyen is ne figyelmeztessük a kormány hatóság és Bányagazgatóságát egyaránt a közelgő veszedelmekre, mert nekik kötelességük gondoskodni a munkásság munkaalkalmának megteremtéséről. Már ezt annál is inkább jogosan tehetjük, mert hiszen az elmúlt időben nagyon sokat beszéltek a munkaalkalom megteremtéséről. Itt van tehát az ideje annak, hogy ígéreteiket váltsák valóra.

Még csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a közgyűlésen ismételtén érvényesült a demokrácia, amelyet Peyerék lapja, csodálatosan elhalgat. Egyetlen egy szóval sem említi meg a közgyűlés azon eseményeit, amikor indítványt nyújtottak be, hogy Peyer Károly a mindenható diktátor hagyja el a helyét, mert az ő személye akadály a bányamunkások szövetségének felépítésénél. Elhalgatja azt is, hogy a pilisvörösváriakban befojtotta a szót, amikor azok a Peyer kegyelmes úr személyével akartak foglalkozni. Ugyan csak elfelejtett írni arról is, hogy a közgyűlés egyik része kivonult az ülésről és ott hagyták a tanácskozást, hát persze, hogy az e fajta események nem valami kellemesek a nyilvánosság előtt és ezért azt hiszik, hogy ha ezt elhallgatják, akkor a munkásságnak nem lesz módja és alkalma mindezeket megtudni. Azok, akik ismerik Peyerék diktatúráját, azok már előre tisztában voltak azzal a ténnyel, hogy ha valaki Peyer ellen emeli fel a szavát, akkor egészen biztos a kiutasítás és csak a közgyűlésről való kizárás lehet a vége.

Még most csak egyre vagyunk kíváncsiak, hogy ezután mit fognak még kiabálni tehetetlen dühükben a munkásság honmentői. Mi a magunk részéről tudomásul vesszük az üzeneteket azzal a megjegyzéssel, hogy a továbbiakat bizzuk azokra a munkásokra, akik hivatva vannak eldönteni, kinek van igaza.

Geogonia.

Írta: Mostyénán József.

Az ókori tudósok kutatásait csak szűk körben végezhetjük és ha gondolatban mégis túl merték lépni a szűkös határokat és gondolataiknak szóval is kifejezést adni, életükkel fizettek érte, mint például Galilei, ki kimerte mondani, hogy a föld forog és ezért a merészségeért máglyára vetették. Ma már a legkisebb iskolás gyermek is tanulja és természetesen tudja, hogy a föld mozog.

Evezredek kellettek míg a tudósok a világ keletkezésének mai elméletét felállíthatták. China és Egyiptomnak az idők éjjelében vesző történelme, valóban Krisztus előtt 2700, a Chaldok birodalma pedig 2734 évvel ér vissza és már csillagászzal foglalkoztak. Az ókori tudósoknak sejtelmük sem volt a természeti törvényekről és nem gondoltak arra, hogy a természeti tűneményeket, jelenségeket, valamelyes rendszerbe, törvényekké foglalják össze. Hogyan és miből keletkezett a látható világ, a világban a Föld, a Földön az élet, főképpen az ember, a régi tudósok teremtési mifhosszokkal (hitregékkel) igyekeztek ezen problémákat megfejteni.

A Babilon romjaiból kikerült okiratos agyagtáblák szerint a Kaosszal kezdődött, a Kaosz és az Okenosz összekeveredéséből az istenek származtak. Ezek Tiamot ellenében Mardukot választották fejükké, az atyáisten Tiamot holttestét kétfelé vágva, az az egyikből Eget, a másikból Földet alkotott. Az eget benépesíté csillagokkal, a Földet pedig növényekkel és állatokkal s porából megteremtette az első emberpárt. Mózes teremtés története szerint: a Világot, a Földet és lakóinak megteremtése egy mindenható és mindentudó Istennek a munkája. E történetbe már ott lappang a fokozatos fejlődés gondolata, a teremtés sorrendjében.

A miletoszi Thalesz (gör. bölcs Kr. e. 640—548) minden dolgot a vízből származtatott, tehát a szó teljes értelmében neptunikus! A kolofoni Xenofanesz Kr. e. 614-ben a kövületeket már tengeri maradványoknak ismerte fel. Pithagorasz Kr. e. 580—500 körül ki meri mondani, hogy a száraz és tenger azelőtt fordítva voltak. Neptunus a tengerek istene, így a neptunikusok szerint vízből keletkezett a világ. Plutón az alvilágban a tűz istene volt s a plutonikusok izzó anyagból származtatják a világot.

A hegyek képződésének mai elméletének

első szószólója a görög kappadóciai Straban (Kr. e. 63—Kr. u. 23) volt. Ő a meleg forrásokat a föld alatti tüzeknek tulajdonítja. Kr. u. 79-ben, augusztus 24-én pusztult el Herkutmanum és Pompey ugyanazon napon a Vesuvió kitörésekor a tűnemény megfigyelésekor tragikus véget ért: Gajdás Plinius Sekundus, ki az ókor tudósainak ismereteit foglalta össze: Naturalis historiae libri XXXVII. című munkájában. A római birodalom összeomlásával hosszú éjszaka következett a természettudományokra és a geológiára. A XV. századig az volt a tudósok főgondja, hogy Arisztotelesz (Kr. e. 384—322 az emberiség egykori tanítója, aki a tér és idő fogalmát megállapította) tanait a bibliai kinyilatkoztatásokkal összeegyeztessék. Aki a kinyilatkoztatásokkal szembe mert szállni, azt mint eretneket kitagadták a tudósok közül. Agricola (1494—1555) orvos az ásványtanban és a bányairodalom megalapítója. Olaszországban megismerte a vulkánikus tűneményeket s mikor Joachimstalba került felismerte az ércelésekben az erupciók utóhatását, a tapasztalatok terén maradvánnyal 6 irt először helyesen a vulkánikus dolgokról.

(Folyt. köv.)

Az éhes disznó makkal álmodik.

Már megszoktuk, hogy a túlvilágról vissza járó „Bányamunkás”, ha árnyéka megjelenik mindég megállapítja azt, hogy a bányamunkásság hátat fordított szervezetünknek. Elfelejté azt az igazságot, minél többet költik valakinek a holtá hírét, annál egészségesebb életet él. Ezt igazolja a „Bányamunkás” is mert ha már minket mindenki itt hagyott, akkor miért jajgat folyton, mi sárga szervezet vagyunk, azután politika mentes szervezet, végül nemzeti alapon álló szervezet vagyunk. Ezek a megállapítások igazolják azt, hogy mi igenis vagyunk és az a tudat, hogy mi vagyunk, az rontja el az ő étvágyukat. Tudjuk jól, ők azt szeretnék, ha nem volnánk, mert akkor nyugodtan folytathatnák a semmivét, mint ahogy azt tették addig, amíg mi nem zavartuk az emésztésüket. Amióta a „Bányamunkás szövetség” fenn áll, olyan lázas munka nem folyt az irányban, hogy egy telep munkásait magukhoz edesséssék, mint most. Mi lehet ennek az oka, talán Peyer belátta a bányamunkásság sanyarú helyzetét és ezen akar változtatni. Dehogy veszélyben az egyed uralom, veszélyben a nyugodt nem törődömség, ez az oka annak a lázas munkának, ami ott folyik. A bányamunkásoknak a nyomorúsága nem fáj Peyernek, hisz emlékszünk sokkal rosszabb időkre, amikor a bányamunkások úgy szolván könyörögtek Peyernek jöjjön közéjük, nézze meg nyomorukat és segítsen. Járjon közbe, vagy legalább egy vigasztaló szót mondjon. Akkor az volt a válasz, a szövetségnek nincs pénze utazgatásokra, neki nincsen ideje, mert hát fontos politikai kérdések várnak elintézésre. A bányamunkások pedig már-már csak vonszolták magukat a nyomorúságtól. Ekkor jutottak a salgótarjáni bányamunkások arra a gondolatra, hogy szakítanak az eddigi állásponttal.

A salgótarjáni bányamunkások azért csinálták meg szervezetüket, mert az a szervezet, amelyben tömörülve voltak, akkor hagyta őket cserben, amikor a legnagyobb szükségük lett volna szervezetükre. Azért vette az alapszabályaiba azt a passzust, hogy az egyesület minden politikai párton felül áll, mert régi szervezetünkben fontos politikai kérdések miatt a munkásság gazdasági érdekei háttérbe szorultak. Gondoljunk csak vissza a mult tavaszi helyzetre, tehát miért fáj most Peyernek a politikamentes szervezet, hisz ő idézte elő, az ő ténykedésével. Sárga szervezetnek azért nevezi, mert egyesületünket a szakszervezeti tanács nem vette fel tagjai sorába.

Lapozza fel Peyer a „Bányamunkás” 1921. június 19-iki számát, ebben Peyer a szaktanácsról azt írta: „Halottakról jót, vagy semmit”. Hát mi az, most egyszerre nem halott, ja ez azért van, mert most lehet vele takarózni. Mind ezeknek az előre bocsátása után azt kérdezzük a munkásságtól, csodálkozik-e azon, hogy a salgótarjáni munkásság megteremtette szervezetét. Nem-e látja be minden józanul gondolkozó ember, hogy a salgótarjáni munkásság meg maradt volna abban a tespedésben, amelyben Peyer hagyta. Azt kifogásolja továbbá, hogy egyesületünk nemzeti alapra helyezkedett, ezt mi nem szégyeljük, nincs okunk rá, hisz minden szervezett munkás, sőt maguk a vezetők is, amikor megszorítják nem tagadja meg nemzetiségét. Tehát ezt mi nyíltan meg merjük mondani. Sőt itt messzebb kell menni, mi már lapunkban többször hangoztattuk, hogy az egész munkás mozgalmat át kell szervezni, mert a mai keretek között a munkásmozgalom tovább nem haladhat. Akik nem látják, hogy a munkásmozgalom letért eredeti útjáról, azok vakok, vagy rosszhiszeműek és csak a saját érdekeiket védik, amikor ezt az állapotot tovább akarják folytatni. Azonban szerencsére a munkásság mindinkább kezd tisztán látni és nem hajlandók tovább felülni a demagógiának. Ezt cselekedte a salgótarjáni bányamunkásság, amikor szervezetét megalkotta és azóta már számtalan eredményt ért el. Epen ezek a dolgok azok, vagyis az elért eredmények

fájnak Peyernek, ezért dühében nem tud érdemleges kifogásokat az egyesület ellen, tehát azt írja, hogy a bányavállalatok és hatóságok tartják fenn. Azt kérdezzük nem-e Peyer Károly volt az, aki a bányavezetőt kérte meg járjon el a hatóságoknál, hogy az ő általa bejelentett gyűlést engedélyezze.

Azt írja a „Bányamunkás”, hogy a Salgótarján vidéki csoportok nem oszlottak fel, járjanak csak utána nem-e azok írták alá annak idején a jegyzőkönyveket, akik most neki bizonyos okokból behódoltak. Ez ugyan úgy néz ki mint amikor a paktumot aláírták, mely szerint többek között a földmunkások, villamosalkalmazottak, vasutasok, köztisztviselőket stb. nem szervezik meg, de azért benyújtották az illetők alapszabályait. Természetesen ezt nem hagyták jóvá, ezért azután a látszatkedvéért kiabáltak, de komolyan nem foglalkoztak vele. Hiába minden erőlködésük, mert nem csupán a salgótarjáni medencében vannak tagjaink és követőink, hanem az egész országban. Minden bányatelepről kapunk megkereséseket és sürgetnek bennünket, menjünk hozzájuk, alakítsuk meg csoportjainkat. Ezt meg is fogjuk csinálni azért, hogy módot adjunk a munkásságnak szervezete kiépítésére, amellyel gazdasági érdekeiket megvédhetik. Ezt a munkát el fogjuk végezni még akkor is, ha ellenfeleink ezért kigyót-bekát kiabálnak. Nem hátrálunk még akkor sem, ha azt mondják, hogy mi a hatóságokhoz fordulunk orvoslásért. Talán Peyer Károly, ha ügyeket akar elintézni vajon nem-e egyenesen a belügyminiszterhez megy. Tudomásunk szerint ő sem megy a szabadságtérre „Madárbaúszó”, vagy neki nem bűn, csak nekünk. Mint ahogy az a sok minden ami nekünk bűn, neki pedig „erény”. Tehát csak álmodjanak tovább a makkokról, mi élünk tovább, sőt szépen fejlődünk, éppen az ő bosszúságokra.

Nem fogunk nyugodni mindaddig, amíg a munkásság egész egyetemét fel nem világosítjuk a munkás mozgalom helytelen irányba való tereléséről. Nem szavazógépeket akarunk a szervezetben, hanem gerinces munkásokat, akiknek legyen önálló véleménye és ne tekintsék bálványának azt, aki demagógiával félre vezeti őket. Aki pedig a munkásság vezetői tisztét eléri, az ne csak népszerűséget hajhászson, hanem amikor a munkásság érdeke megkívánja, legyen bátorsága oda állani a munkásság elé akkor is, ha azért a népszerűsége veszélyben van. Nem úgy mint eddig, ha tetszetős dolgot kellett tudatni, akkor a vezér ment ki, ha pedig valami nem jó volt, akkor mást küldtek. Ennek a rendszernek vége.

Jászai Samu.

A munkásmozgalom gazdasági szervezeteinek egyik megalapítója meghalt 68 éves korában. Halála hírére a munkásmozgalomban résztvevő összes szakmák mély megilletődéssel emlékeztek meg, csupán a bányamunkások hallgattak, pedig a bányamunkások egyike azon szakmáknak, akik ott látták Jászai Samut szervezetük bölcsőjénél, ott dédeltette a csecsemőt féltve minden áramlattól.

Amikor az 1900-as években Teszársz Károllyal egyetemben országos értekezletre hívta össze a bányamunkásságot, már ezen az értekezleten ismertette az országos szervezet alapszabályait, amit a bányászok országos értekezlete nagy lelkesedéssel elfogadott.

Az alapszabályokat felterjesztették a belügyminiszteriumhoz, azonban ott nem hagyták jóvá. Ez nem csüggesztette el Jászait, hanem tovább folytatta munkálkodását a bányamunkásság érdekében. Hosszas fáradozás után 1913-ban megindította a „Bányamunkást” és igyekezett a lap köré tömöríteni a bányamunkásokat. A bányamunkások ezen

szervezése szép sikerrel járt, ez teremtette meg a „Bányamunkásszövetség”-et.

Amikor a „Bányamunkásszövetség” megalakult, Jászai — már korára való tekintettel — nem akart részt venni a vezetésben, azonban az irányításban annál inkább bele kívánt folyni. Jászainak ezen befolyása nem tetszett a mai vezetők egyeseinek, mert Jászai állandóan a megértést hirdette. Ugyancsak ő volt az, aki állandóan azt hirdette, hogy a szakszervezetek ne exponálják magukat politikai kérdésekben.

Ugyancsak Jászai volt az, aki már 1921-ben megállapította, hogy a bányamunkásszövetségben nincs demokrácia és kérte a bányamunkásokat, ne tűrjék, hogy felettük despota módjára uralkodjanak. Különösen ne tűrjék olyan emberektől, akik felelőmségben külföldre menekültek ugyanakkor, amikor a bányamunkások tömegei voltak a különböző fegyházakban és fogolytáborokban.

Ezért a megállapításaiért azután durva támadásokban volt része Peyer Károlytól, akinek oka lett volna alkalmazkodni Jászai megállapításaihoz. Azonban Peyer Károly — ezen koros embert, aki egy emberöltőt töltött a szakszervezeti mozgalomban, nem átalotta a legdurvábban megtámadni úgy, hogy akkor a szakszervezeti választmány volt kénytelen védelmébe venni Peyerrel szemben.

Amikor a salgótarjáni bányamunkások a bányamunkásszövetséggel szemben követelésekkel léptek fel, a munkásmozgalom érdekében, akkor is a bányamunkásoknak adott igazat és akkor is hangoztatta, hogy mindennek Peyer az oka, azonban ő vele nem lehet birni, ismerte az ő erőszakos természetét, aki nem tekinti a munkásmozgalmat, csupán a saját érdekeit.

Mindezekért a bányamunkásság szeretetebe zárja Jászai emlékét.

Vádemelés, ami 59 pengőbe került.

Az emberek az utóbbi időben valahogy nem tudnak megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy békességben töltsék el azokat a szomorú és nehéz éveket, amelyeket a gazdasági élet reánk parancsolt. Ugy néz ki az egész közélet formája, minthogy ha az emberek ebből a hajszából táplálkoznak.

Egy ilyen kis esemény zajlott le az elmúlt héten Budapesten, a központi büntető járásbírósnál.

Csóka Vendel, egyesületünk titkára volt a vádlott, aki türelemmel és felemelt fővel ment el folyó hó 18-án Budapestre, a tárgyalásra. A kis rövidszavu idézésből nem tudta megállapítani, hogy ki lehet a vádló, de sejtelte volt, hogy miről is lehet majd ott szó.

A tárgyalást megelőzőleg Csóka szaktárs ügyvédje megállapította, hogy itt megint — az előbbi szokásokhoz képest felgibicelték valakit, hogy tegyen feljelentést Csóka ellen. A feljelentő személyével nem kívánunk foglalkozni, mert tudjuk, hogy jóhiszeműleg keveredett az ügybe, csupán jellemzés képen akarjuk leszögezni, hogy azt az 59 pengőt, melyet munkástársaink nehéz verejtékes izzárgatásból gyűjtöttek össze, milyen könnyelműen dobják prédára azok, akik természetesen nem izzadtak verejtéket érte. No de hát nem baj, hiszen volt ez már máskor is így, de jöhet lesz még többször is. A fontos csak az, hogy a kegyelmes urnak legyen az ilyen költségeket valahonnét megfizetni.

Röviden az esemény a következő volt:

Csóka Vendel, egyesületünk titkárát sugalmazásra feljelentették a központi járásbírósnál becsületsértésért. Csóka Vendel január hó 18-án, a Budapestre kitűzött tárgyaláson meg is jelent, hogy helyt álljon azért, amit cselekedett.

A tárgyaláson megjelent a szövetség képviselőjében dr. Györki Imre, aki közölte Csóka szaktársával, hogy a feljelentést visszavonták, tehát tárgytalan az egész ügy. Csóka szaktárs erre megjegyezte, hogy a feljelentő részéről tárgytalan lehet, de az ő részéről nem, mert ez az ügy neki egypár százezer koronájába került, amelyre reflektál.

A költségek megtérítésére előterjesztést tett a járásbírósnak, aki nyomban kötelezte a feljelentőket a felmerült 59 pengő költségek végrehajtás terhe mellett 15 napon belül való megfizetésére.

Amivel nem dicsekednek.

Közismert dolog, hogy egyesületünk megbontására mindenféle eszközt felhasználnak ellenfeleink. Nem riadnak vissza az olyan eszközöktől sem, mely eszközök igénybevétele néha balul sül el.

Ugyanez történt az elmúlt hetekben. Peyer és társai az egész ország területén kérvényekkel fordultak a bányagazgatóságokhoz, amelyben a pengőre való átszámítás alkalmával 7 pengő vajárkeresetet és 3 pengő minimális munkabéreket kívántak megállapítani. A kérvényeket, értesülésünk szerint — a bányagazgatóság mindenütt elutasította, illetve a legtöbb helyen még választ sem adott.

Le kívánjuk szegyezni, hogy az elutasításnak nem örülünk, ellenkezőleg le kell szögeznünk, hogy a munkásságnak szüksége volna a fentemlített munkabérekre, hogy magát tisztességesen fenntarthassa, de miután tisztába vagyunk azzal, hogy ezen kérvények beadása nem is a munkásság között való hangulatkelést célozza és nem a munkásság gazdasági helyzetének megjavítására irányul, mégis kell foglalkoznunk a dologgal már csak azért is, mert Peyer az elutasításról mélyen halgat, egy szóval sem közli a munkásokkal a beadott kérvények sorsát.

Tisztán a férfiasság követeli meg, hogy a kudarcokról is beszámoljanak azok, akiket ez ért, mert a munkásság érdeke szigorúan megköveteli, hogy állandóan tájékoztatva legyen a helyzet valóságáról. De különben is nem tűnik-e fel a munkástársaknak Peyernek a mostani radikálizmusa, holott a jó, konjunkturalis időben a munkásság előretörésének a lehetőségét állandóan korlátozta, mondhatnók, hogy a magyar bányatulajdonosok egyenesen Peyernek köszönhetik, hogy az arany korszakban a munkásság nem tudott kiverelkedni nagyobb munkabért. Csak idézni kívánjuk az 1923-ban, Pécsen lezajlott eseményeket, amikor Böröcz István és társai a három métermázsás szénparitást vetették fel a vajárátlag alapjául, amely végett ki is lett zárva Böröcz István a szövetségből, már pedig az az idő alkalmasabb volt a magasabb munkabér megállapításához, mint a jelenlegi.

Ha mindezeket figyelembe vesszük munkástársaink, akkor tisztán fogják látni, hogy Peyer milyen eszközökkel dolgozik.

Végezetül annyit kell megjegyezni, hogy ha Peyer egészen komolyra vette volna a dolgot, vagy ha oda került volna a sor, hogy a munkásság állott volna elő ezzel a követeléssel, egészen biztos, hogy Peyer ezt lebunkózta volna, de mivel, hogy ő csinálta, így már minden rendben van.

Purgatórium.

A régi jószokások szerint, ha valamely embertársunk eltévedett, vagy rossz úton járt bűnhődött s hogy megtisztuljon az életben szerzett rosszaságoktól, tisztítóhelyre küldötték.

Egyesületünk, de főképen Csóka szaktárs az egyesületünk titkára került a purgatóriumba a Magyarországi Bányász- és Kohómunkások Országos Szövetségének január hó 9-én megtartott közgyűlésén. Mindenki azt hitte, hogy az a közgyűlés, amely nagyon sok millió költségbe került, a bányamunkásság nyomoruságos gazdasági és szociális viszonyaival tölti el kétnapos tanácskozását. Most amidőn a közgyűlés már lezajlott, megállapíthatjuk, hogy semmi egyéb nem történt, mint a szokott módon való piszkolódások és rágalmozások. Nem lepnek meg bennünket a már régen ismert rágalomhadjáratok, mert hiszen tudtuk, mint ahogyan azt lapunk elmúlt számban meg is írtuk, hogy a közgyűlésnek csupán az a célja, hogy ellenünk uszítsák a jóhiszemű munkástársainkat.

Tehát a dolog lényegével csupán csak annyit kívánunk foglalkozni, hogy Peyeréknek mégis csak nagy fejtörést okozhat a Csóka-féle szakszervezet, mert különben nem töltötték volna két drága napot üres szalma csépléssel. De nem halgathatjuk el szónélkül azt sem, hogy éppen akkor, amikor a legnagyobb katasztrófa fenyegeti a bányamunkások tizezreit, nem jut eszükbe a nyomorgó munkásokon segíteni, persze hogy nem, hiszen Peyeréknek örök életükben a piszkolódás volt az első és csak azután, ha maradt idejük foglalkozik a bányamunkások gazdasági és szociális kérdéseivel.

Vagy talán azt hiszik, hogy a piszkolódásokkal el lehet terelni a munkásság figyelmét a nyomoruságtól, pedig, ha tudnák, mennyire csalódnak és milyen borzasztó nagy bünt követnek el akkor, amikor a munkásságnak a leggigásibb küzdelmét kell vívnia a szanálásokkal szemben s ahelyett, hogy erre fordítanak a nagy súlyt, piszkolódnak, a piszkolódásaikkal akarják megteremtteni a munkástársak kenyerét.

De vegyük tudomásul, hogy ezek az eszközök nem alkalmasak a munkásság együttműködésének megteremtésére, ellenkezőleg, mindinkább meggyőzik a munkásokat arról, hogy Peyerékkal nem lehet együtt haladni, mert ő neki nem a munkásság érdeke a fontos, mert ha azt tartotta volna szem előtt, akkor ezer és ezer módja lett volna a munkásokon segíteni akkor, amikor a bányák jó konjunktúrája azt lehetővé tette.

Elhisszük, mint ahogy azt számtalanszor hangsúlyoztuk, hogy szeretné megmenteni a zászlót, helyesebben mondva a saját életét, de már késő, a vakoknak kinyílt a szemük és világosan látnak.

Értesítés.

Értesítjük olvasóinkat, hogy 1. évi február 2-iki kezdettel a Vigadóban

táncoktatást

kezdünk. Az oktatás 6 hétig tart, szerda és péntek kivételével mindennap este 6—10 óráig.

Jelentkezni lehet az egyesület titkárságánál hétköznap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—7-ig és este 8—10 óráig.

Vasárnap és ünnepnap ösztánc.

Hazafelé a Franciaországba kivándorolt munkástársaink.

Lapunk január hó 1-én megjelent számában beszámoltunk arról a nagy munkanélküliségről, amely franciaországban az utóbbi hónapokban előállott. Az előbbi tudósításunkban kilátásba helyezett események valóra is váltak. A napilapok híradásai szerint, már két csoport munkástársunk érkezett Franciaországból. Ezen esemény két szempontból kell, hogy foglalkoztassa a magyar munkásságot. Az egyik szempont az, hogy Magyarországon még semmi jel nincs a munkanélküliség csökkenésére, sőt fokozódik, különösen a bányáiparban.

A másik szempont pedig az, amelyet valóság hangoztattunk, akkor amikor a nemzetköziséggel foglalkoztunk. A nemzetköziség mint elgondolás gyönyörű valami, amely mindenki előtt nagyon szimpátikus is lehet, de esetről-esetre beigazolást nyer, hogy mindegyik nemzet elsősorban a saját munkását védi.

Most egy újabb bizonyítékot szolgál a Francia kormány állításaink alátámasztására, amidőn Franciaországból kiutasította a külföldi honos munkásokat, pedig Franciaországra talán még sem lehet ráfogni, hogy nincs hatalma az ottani munkásságnak. Mégis megtörtént a külföldi honos munkások kiutasítása anélkül, hogy a franciaországi munkásság állást foglalt volna a külföldi munkásság érdekében. Mi még élénken emlékszünk arra az időre, amikor Magyarországon az ipar, de főképen a bányák nagy nehézségekkel küzdöttek, a munkanélküliség napról-napra növekedett s ennek dacára dolgoztak külföldi munkások, mondhatnók még jelenleg is, a nagy munkanélküliség közepette lehet találni külföldi munkást az országban.

A helyzet tehát az, hogy minden ország megvédi a saját munkásait, jólehet ezeket a védelmeket csak a magyar munkásság nélkülözi. Most még csak csupán arra vagyunk kíváncsiak, hogy a hazatérő munkástársakat a kormány miként kívánja megvédeni a munkanélküliséggel szemben, bár ígéreteket tettek a hazaérkező munkástársak elhelyezésére. Ha az ígéret valósággá válik, akkor rendbe lesz minden.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Egy próbavásárlással meggyőződhetik, hogy 40 év óta fennálló

Baumann Adolf

férfi- és női divatruha cégnél

legjobb minőségű árukat a legolcsóbban vásárolhat.

Állandóan raktáron: Női-, leány-, férfi- és fiú kabátok és öltönyök.

KESZLER ÁRPÁD

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

SALGÓTARJÁN. Fő-utca 480.

A legolcsóbb bevásárlási forrás arany, ezüst és kő különlegességekben és órákban. Kedvező részletfizetés.

Vesszék törött aranyat és ezüstöt a legmagasabb árral. Minden nálam vásárolt óráért 5 évi írásbeli jótállást vállalok. — — — Órajavítások műhelyemben pontosan eszközöltek.